

Els tancs recorren amenaçadorament els carrers de Bamako. La setmana passada, a l'oest de la capital de Mali –sobretot al voltant de la caserna de la guàrdia presidencial i als barris més pobres– hi sonaven els trets dels fusells.

Era l'última batalla que han lliurat fins ara les tropes lleials al govern anterior contra els rebels que van arribar al poder a final de març. El nou president, Cheick Modibo Diarra, es queixava de “l'intent de portar la inestabilitat al nostre país” i maleïa “els elements estrangers” i “les forces sospitoses” que hi havia al darre dels instigadors de la revolta.

Els caps de govern de la comunitat d'estats de l'Àfrica occidental (ECOWAS, en la sigla en anglès) es van reunir en una cimera d'emergència convocada pel caos que regna a Mali, precisament l'estat que durant més temps havia servit de model de democràcia per a la resta. Dos terços d'aquest país desèrtic són fora de control i els rebels es mantenen fins i tot a la capital, ni que sigui amb una certa dificultat.

Tanmateix, no tan sols Mali s'ha convertit en un infern. Els rebels tuaregs han proclamat un estat propi a la zona que han anomenat Azawad i s'han aliat amb els islamistes d'Ansar al-Din, que col·laboren amb els terroristes d'al-Qaida del Magrib Islàmic (AQMI). En tota la regió es creen bandes que es dediquen a fer milions mitjançant la captura d'ostatges i el tràfic de droga i d'armes. Cada vegada costa més de diferenciar qui és tuareg, terrorista o gàngster.

El primer ministre d'Algèria, Ahmed Ouyahia, ha titllat la situació de molt preocupant. El cap del Centre d'Estudis Estratègics d'Alger, Mhand Berkouk, creu que “es pot crear un nou Afganistan a la regió del Sahel”. L'Azawad, el nou estat al nord de Mali, podria seguir l'exemple de Berkouk i esdevenir un país obert als terroristes de tot el món”.

Per això mateix els soldats de Mali també van fer un colp d'estat contra el capità Amadou Sanogo, que el 21 de març va enderrocar el qui n'havia estat president durant molts anys, Amadou Touré. Es van rebel·lar per a millorar la situació desesperada de

El cap de la junta militar que governa Mali des del cop d'estat del 22 de març, Amadou Haïa Sanogo (al centre) després d'haver-se reunit amb el president del Parlament, Diancounda Traoré, a

Desastre al desert

Una gran part de la zona del Sahel és fora de control. A Mali s'entaulen batalles entre els contraris al govern i els qui li són lleials, i els rebels tuaregs han proclamat un estat propi i ara cooperen amb els islamistes.

la guerra contra els tuaregs. Retreien al president Touré “la incompetència en la lluita contra el terrorisme islamista”.

Tanmateix, els colpistes han aconseguit el contrari d'allò que volien. Dies després de la caiguda de Touré, els tuaregs i els combatents d'Ansar al Din van recórrer Gao i Timbuctú, dues ciutats que ja resten sota el seu control, amb tot terrenys i fent vole-

iar les banderes negres islamistes. En vista de la retirada del poder estatal de Mali, una gran part del Sàhara i de la zona del Sahel –de la grandària de França– es manté sense cap mena de control durant la nit. Els islamistes s'hi mouen gairebé sense que ningú els moleste, en un espai que s'estén des de Tinduf, a l'oest d'Algèria, fins a la frontera entre Líbia i el Txad, i al sud fins al nord de Nigèria.

la seu de la junta militar a Bamako, capital de Mali, el propassat 9 d'abril.

Allí trafiquen amb armes i drogues, segresten gent i planegen atemptats. El febrer de l'any passat van provar de bombardejar el president maurità Mohàmmèd Ould Abdel-Aziz amb una tona d'explosius col·locats en una carretera. A més a més, van segrestar un canadenc a Nigèria i també volien raptar un diplomàtic alemany a Nouakchott.

Ara per ara encara no se sap com vol consolidar-se l'estat de l'Azawad ni qui el governarà. S'hi imposaran els membres d'al-Qaida que sostenen que la xaria és la base jurídica de l'Azawad? O bé els tuaregs integristes que s'han unit a l'MNLA? I quin paper hi farà el grupuscle Moviment per la Unitat del Txad a l'Àfrica Occidental (Mujao), que s'ha especialitzat en segrestos i que fins ara té en captivitat més de deu ostatges?

El caos al nord, l'avanç dels rebels, la caiguda del president Tou-

ré... tot això no va sorprendre els diplomàtics occidentals ni els serveis d'intel·ligència. La plataforma WikiLeaks va fer públics uns documents de l'ambaixada dels Estats Units a Bamako que posaven de manifest la lluita tan inútil que portava a terme l'exèrcit de Mali al seu propi país.

Els diplomàtics dels Estats Units descriuen un atac dels combatents d'al-Qaida a uns soldats de Mali el 4 de juliol del 2009 com un autèntic desastre per a l'exèrcit. "Sis dies després de l'atac mortal encara no era clar quants soldats hi havien mort exactament", informa un nord-americà. També informen que "després d'haver sofert els pitjors danys des del 1991, l'exèrcit de Mali ha assignat unes quantes patrulles de vigilància a la regió i ha fet tornar les seues tropes provisionalment a la seguretat que ofereix Timbuctú". Segons que constaten els diplomàtics dels Estats Units, l'enemic va més ben equipat i es mou amb més facilitat.

Poc després, els soldats nord-americans van visitar un lloc de comandament militar al nord-est i van comprovar "les lamentables dificultats d'abastament bàsic i d'equipament logístic". Més o menys la meitat dels soldats del lloc de comandament eren allí en una operació contra els militants d'al-Qaida. Els altres sols hi eren perquè tenien tres vehicles preparats: dues caravanes i un microbús. A més, van observar que les armes d'aquests militars eren "dels anys 60".

Els nord-americans hi van enviar diners, materials i instructors. Durant cinc setmanes, un grup de soldats d'elit de l'exèrcit nord-americà que provenia de Colorado es va encarregar d'entrenar una unitat especial de l'exèrcit de Mali. Durant l'entrenament, els soldats dels Estats Units es van assabentar de coses sorprenents: "Quan es va preguntar als supervivents de l'atac el motiu pel qual havien abandonat tants vehicles que havien acabat en mans d'AQMI, van respondre que els conductors havien estat assassinats i que cap altre membre de la unitat no sabia conduir. Quan els van demanar per què no havien fet servir una metralladora pesant, van contestar que el tirador

havia estat mort i que ell era l'únic que sabia fer servir aquella arma".

L'entrada de les tropes nord-americanes no va poder impedir el desastre que es va esdevenir a l'arena del desert. La moral dels soldats de Mali és molt dèbil i, a més, l'any passat els tuaregs es van poder equipar amb armes pesants arran dels aldarulls de la guerra civil a Líbia. Van apropiarse de llançacoets, tancs i —presumptament també— míssils antiaeris. No es tracta només d'una derrota militar a Mali, és una derrota en tots els sentits.

Allò que va començar el 2010 al nord d'Àfrica com una primavera àrab i que va tenir un gran suport per part d'occident, va impulsar a molts altres llocs del món islàmic una nova forma d'extremisme. Sobretot al Sàhara, fou on es van sentir amb més força les veus que demanaven la democràcia, la llibertat i les exigències de participació en la revolta. No obstant això, els integristes s'han tornat a organitzar. Al sud de Líbia lluiten per a obtenir prestigi i a la pacífica Tamanrasset, al sud d'Algèria, a principi de març hi hagué una sèrie d'atemptats suïcides davant una caserna de policia a l'aire lliure. A Nouakchott, poc després, van eixir al carrer dones integristes per primera vegada en la història de Mauritània. Però no demanaven pas igualtat de drets ni res d'això. Cridaven coses com ara "fora la democràcia!" o "que s'instauri la xaria!".

Segons Gregory Mann, un professor de Nova York i conegut expert en la zona del Sahel, l'OTAN va ajudar la ciutat de Bengasi a Líbia, però en canvi va perdre Timbuctú a Mali.

La feblesa d'aquest país és un dels motius de la inestabilitat de la regió, però, per una altra banda, ha donat pas a nous negocis lucratius. Segons els experts de l'ONU, a la part del desert on abans es movien els traficants de cigarrets, ara fan passar a través del Sàhara fins a Europa entre 50 i 60 tones de cocaïna l'any, que té un valor de 10.000 milions de dòlars.

El novembre del 2009, un Boeing 727 va aterrar en una pista provisional enmig del desert, al nord de Gao. Al cap de pocs minuts uns homes van carregar unes quantes tones de cocaïna en

